

## **GMINNY PROGRAM PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH NA ROK 2018**

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na rok 2018 został opracowany na podstawie rekomendacji Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Program ten został opracowany w oparciu o przepisy ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, Narodowego Programu Zdrowia na lata 2016-2020, Wojewódzkiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Województwie Kujawsko-Pomorskim na lata 2017-2020, a jego założenia współgrają z założeniami Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kowalewo Pomorskie na lata 2014-2020.

Narodowy Program Zdrowia na lata 2016-2020 zawiera cel operacyjny nr 2: Profilaktyka i rozwiązywanie problemów związanych z używaniem substancji psychoaktywnych, uzależnieniami behawioralnymi i innymi zachowaniami ryzykownymi. W założeniach Programu przedstawiony jest katalog działań przewidzianych do realizacji w ramach Krajowego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych. Gmina zamierza realizować przedstawione w Programie zadania, odpowiadające swym zakresem oczekiwaniom i potrzebom.

Zadania i sposoby ich realizacji określone w GPPiRPA w 2018 roku dostosowane są do potrzeb lokalnych i możliwości wprowadzenia określonych form pracy w oparciu o posiadane zasoby instytucjonalne i osobowe oraz ewentualną pomoc merytoryczną i materialną ze strony podmiotów zewnętrznych – jednostek samorządowych wyższego szczebla, organizacji, instytucji i osób fizycznych.

Gmina realizuje zadania z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych przy współpracy m.in. z:

- 1) ośrodkami terapeutycznymi,
- 2) organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami w rozumieniu ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
- 3) Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- 4) placówkami służby zdrowia,
- 5) placówkami pomocy społecznej,
- 6) placówkami oświatowymi,
- 7) administracją zespólną,
- 8) osobami fizycznymi i prawnymi,
- 9) Zespołem Interdyscyplinarnym,
- 10) policją,
- 11) organizacjami samopomocowymi

i innymi instytucjami zaangażowanymi w działalność na rzecz profilaktyki i przeciwdziałania alkoholizmowi.

Program skierowany jest do mieszkańców gminy Kowalewo Pomorskie, którzy w życiu prywatnym i zawodowym spotykają się z problemem nadużywania alkoholu oraz jego konsekwencjami, a także do wszystkich zainteresowanych tą problematyką.

Głównym jego celem jest ograniczenie skali występowania negatywnych zjawisk życia społecznego związanych z nadużywaniem alkoholu.

# I. DIAGNOZA ROZMIARÓW PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH

W planowaniu i prowadzeniu działań mających na celu profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych bardzo ważne jest dokładne rozpoznanie skali problemów na terenie gminy, wzorów zachowań związanych z konsumpcją napojów alkoholowych, struktury spożycia oraz zaburzeń życia społecznego i rodzinnego wywołanego alkoholem. Od wielu lat alkoholizm zajmuje wiodące miejsce na liście lokalnych problemów społecznych. Zespół uzależnienia od alkoholu oraz picie ma negatywny wpływ nie tylko na samopoczucie fizyczne i psychiczne osób pijących, ale również ich rodzin. Wpływa negatywnie na rozwój gospodarczy i społeczny w związku z zwiększonymi kosztami opieki zdrowotnej i socjalnej, ubezpieczeniem zdrowotnym, egzekwowaniem prawa i porządku publicznego czy kosztami w miejscu pracy.

Zagrożenia sprzyjające rozszerzeniu się zjawiska alkoholizmu tkwią w środowisku i wynikają w dużej mierze z następujących czynników:

- wzrostu bezrobocia,
- szerzeniu się ubóstwa,
- braku umiejętności radzenia sobie ze stresem,
- syndromu wyuczonej bezradności,
- braku perspektyw życiowych dla młodego pokolenia i związaną z tym frustracją powodującą brak motywacji do przezwyciężenia trudności,
- braku alternatywnych form spędzania czasu wolnego przez dzieci i młodzież.

Celem diagnozy jest rozpoznanie aktualnego stanu sytuacji w gminie w zakresie problemów alkoholowych, aby nakreślić kierunki realizacji gminnego programu.

## 1. Przemoc w rodzinie

Zjawisko przemocy w nierozłączny sposób wiąże się z problemem alkoholowym występującym w rodzinach. Według danych statystycznych Policji większość sprawców fizycznego lub psychicznego znęcania się nad członkami rodziny działa pod wpływem alkoholu lub innych środków psychoaktywnych. Prowadzone działania informacyjne w skali całego kraju oraz lokalne, cykliczne kampanie „przeciw przemocy” przyczyniają się do zwiększenia świadomości ofiar dotyczącej poznania swoich praw oraz nazw i adresów instytucji pomocowych, także świadków przemocy reagujących na zjawisko krzywdzenia innych.

Na terenie gminy Kowalewo Pomorskie działa Zespół Interdyscyplinarny zgodnie z podjętą uchwałą Nr XXX/306/14 Rady Miejskiej w Kowalewie Pomorskim z dnia 24 października 2014 r. w sprawie określenia trybu i sposobu powoływania i odwoływania członków Zespołu Interdyscyplinarnego oraz szczegółowe warunki jego funkcjonowania. W skład zespołu wchodzi przedstawiciele: MGOPS, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Policji, oświaty, ochrony zdrowia, kurator sądowy.

W ramach pracy Zespołu procedurą „Niebieskiej Karty” objęto:

- w roku 2012 - 11 rodzin (alkohol występował w 8 rodzinach),
- w roku 2013 r. - 10 rodzin (alkohol występował w 8 rodzinach),
- w roku 2014 r. - 14 rodzin (alkohol występował w 11 rodzinach),
- w roku 2015 r. - 13 rodzin (alkohol występował w 10 rodzinach)
- w roku 2016 r. - 13 rodzin (alkohol występował w 10 rodzinach)
- w okresie I-X 2017 r. - 9 rodzin (alkohol występował w 8 rodzinach).

Również w szczególnym zainteresowaniu Policji pozostaje problematyka przemocy w rodzinie, w tym zwłaszcza zapewnienie ofiarom przemocy bezpieczeństwa oraz niezbędnej pomocy ze strony instytucji publicznych.

Z informacji o Stanie Bezpieczeństwa i Porządku Publicznego na terenie Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego wynika, że w 2016 roku na ogólną liczbę 662 interwencji domowych w 108 przypadkach wdrożono procedurę Niebieskiej Karty ( 16, 31 %) ; w przeważającej większości przypadków główną przyczyną interwencji był nadmiar spożywanego alkoholu. W 90 przypadkach rodzina po raz pierwszy objęta była procedurą Niebieskiej Karty, a w 18 przypadkach procedura była wszczynana w trakcie już trwającej. Z posiadanych przez Policję danych wynika, iż 47 interwencje domowe zakończone wszczęciem procedury Niebieskiej Karty miały miejsce w mieście, a 61 na terenie wiejskim. Wśród osób dotkniętych przemocą w rodzinie było 99 kobiet , 13 mężczyzn oraz 14 osób małoletnich; ofiary przemocy w rodzinie doświadczali głównie przemocy psychicznej oraz fizycznej. Natomiast sprawcami przemocy w rodzinie w zdecydowanej większości przypadków byli mężczyźni – 101 osób, w 6 kobiety, a w jednym przypadku osoba nieletnia. W 62 przypadkach sprawcy przemocy w rodzinie zostali odizolowani od ofiar przemocy ( 3 sprawców zatrzymano , 59 osadzono do wytrzeźwienia). W 9 przypadkach wszczęto również postępowanie przygotowawcze w związku z uzasadnionym przypuszczeniem popełnienia przestępstwa znęcania się.

Sytuacja rodzin dotkniętych przemocą w rodzinie jest również szczegółowo omawiana w ramach funkcjonujących w poszczególnych gminach powiatu zespołów interdyscyplinarnych. Policjanci z KPP w Golubiu-Dobrzyniu wspólnie z kuratorami sądowymi oraz pracownikami Ośrodków Pomocy Społecznej w ramach utworzonych zespołów interdyscyplinarnych dokonywali kontroli rodzin dotkniętych przemocą, w szczególności tam, gdzie zaistniał problem nadużywania alkoholu, w celu wypracowania wspólnych form pomocy dla tych rodzin i osób dotkniętych problemem alkoholizmu.

## **2. Dane pochodzące z Miejsko - Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej**

Osoby uzależnione dosyć często charakteryzują się niezaradnością życiową, brakiem umiejętności w prowadzeniu gospodarstwa domowego oraz w wychowaniu dzieci.

W latach 2015-2017 pomoc udzielona przez MGOPS w Kowalewie Pomorskim kształtowała się na następującym poziomie:

Podział rodzin ze względu na powody przyznania pomocy

Lp	Powód trudnej sytuacji życiowej	Ogółem 2015r.	Ogółem 2016r.	Ogółem I-20.XI 2017
1.	Ubóstwo	317	279	240
2.	Bezdomność	13	14	17
3.	Potrzeba ochrony macierzyństwa w tym wielodzietność	44 32	48 39	36 32
4.	Bezrobocie	286	243	205
5.	Niepelnosprawność	161	147	141
6.	Długotrwała lub ciężka choroba	68	68	67
7.	Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego ogółem, w tym:	62	52	40
	- rodziny niepełne	59	50	40

	- rodziny wielodzietne	3	2	1
8.	Przemoc w rodzinie	3	2	0
9.	Alkoholizm	41	43	46
10.	Narkomania	2	1	3
11.	Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	5	5	4
12.	Zdarzenia losowe	0	1	2
13.	Sytuacja kryzysowa	0	0	0

Z w/w danych wynika, że liczba rodzin z problemem alkoholowym korzystających z pomocy na przestrzeni ostatnich lat wzrosła. Niepokojącym jest również wzrost osób bezdomnych. Dlatego też istotne jest minimalizowanie oraz zapobieganie szkodom spowodowanym występowaniem w rodzinie problemu alkoholowego, poprzez objęcie tych rodzin kompleksową pomocą o charakterze profilaktycznym i naprawczym poprzez tworzenie systemowych programów pomocy.

### **3. Dane pochodzące z Powiatowego Urzędu Pracy w Golubiu-Dobrzyniu**

Utrzymywanie się długiego okresu pozostawania bez pracy stanowi jeden z głównych czynników ryzyka nasilania się problemów alkoholowych i zaburzeń o charakterze niedostosowania społecznego, co w konsekwencji może prowadzić do zachowań agresywnych i przemocy w rodzinie. Związane z tym osłabienie funkcji opiekuńczo – wychowawczej rodziny naraża w sposób szczególny dzieci na poszukiwanie alternatywnych form aktywności, w tym destrukcyjnych, związanych ze spożywaniem alkoholu i kontaktem z innymi substancjami psychoaktywnymi.

Sytuacja na lokalnym rynku pracy, sporządzona na podstawie materiału opracowanego przez Powiatowy Urząd Pracy w Golubiu – Dobrzyniu przedstawia się następująco:

Stan na 31.10.2017r.

Wyszczególnienie	Liczba bezrobotnych		Bezrobotni z prawem do zasiłku	
	ogółem	kobiety	razem	kobiety
Miasto	162	106	40	23
Obszar wiejski	272	173	39	25

Stan na 31.12.2016r.

Wyszczególnienie	Liczba bezrobotnych		Bezrobotni z prawem do zasiłku	
	ogółem	kobiety	razem	kobiety
Miasto	193	122	42	25
Obszar wiejski	332	208	48	25

Stan na 31.12.2015r.

Wyszczególnienie	Liczba bezrobotnych		Bezrobotni z prawem do zasiłku	
	ogółem	kobiety	razem	kobiety
Miasto	259	160	49	30
Obszar wiejski	427	258	46	26

Stan na 31.12.2014r.

Wyszczególnienie	Liczba bezrobotnych		Bezrobotni z prawem do zasiłku	
	ogółem	kobiety	razem	kobiety
Miasto	311	190	49	26
Obszar wiejski	532	297	60	32

Stan na 31.12.2013r.

wyszczególnienie	Liczba bezrobotnych		Bezrobotni z prawem do zasiłku	
	ogółem	kobiety	razem	kobiety
Miasto	353	209	65	36
Obszar wiejski	605	329	117	54

#### **4.Dane pochodzące z Punktu Informacyjno – Konsultacyjnego**

Śladem lat poprzednich funkcjonuje Punkt Informacyjno – Konsultacyjny dla osób z problemem alkoholowym i ich rodzin, prowadzący działalność edukacyjną, profilaktyczną, interwencyjną i diagnostyczną. Punkt kieruje swoje działania zarówno do osób pijących szkodliwie, uzależnionych, zagrożonych uzależnieniem, lub zagrożonych wystąpieniem patologii jak i dla członków ich rodzin.

Ilość porad udzielonych przez specjalistę zatrudnionego w w/w punkcie.

Korzystający	2015r	2016r
Osoby współuzależnione	9	12
Osoby nadużywające/uzależnione od środków psychostymulujących	2	5
Kobiety z problemem alkoholowym	8	9
Mężczyźni z problemem alkoholowym	64	86
Osoby nadużywające/uzależnione od komputera/Internetu/hazard/ bulimia/sekskoholizm (dzieci i dorośli)	1	10
Osoby korzystające z poradnictwa rodzinnego	4	12
Osoby w sprawach formalno- prawnych	4	14

Do Punktu trafiały również osoby uzależnione od hazardu i innych uzależnień behawioralnych jak również rodzice młodzieży przejawiającej objawy uzależnienia od komputera i Internetu, konsultowano również osoby z uwagi na konflikty rodzinne.

Osoby uzależnione od alkoholu korzystające z PK to głównie osoby zobowiązane kontraktem z GOPS i sądowym obowiązkiem leczenia. Wśród nich około 20 osób przejawia

symptomy przemocy domowej.

Punkt pełni również rolę informacyjną, to tu klienci zdobywali informację na temat uzależnień, przemocy w rodzinie, chorób psychicznych, trudności rodzinnych, wychowawczych, możliwości leczenia, wsparcia i rozwiązania problemu.

W związku z powyższym w pracy Punktu i pracy profilaktyczno-terapeutycznej poza nim na rok 2018 należy :

- kontynuować prowadzenie terapii motywującej, podtrzymującej skierowanej do osób uzależnionych, pijących szkodliwie, pijących/ zażywających problemowo.
- kontynuować program przeciwdziałający nawrotom choroby alkoholowej/ narkomanii, terapię pogłębiającą.
- kontynuować poradnictwo terapeutyczne (TSR) realizujące zadania profilaktyczne, promujące zdrowie, przeciwdziałające przemocy domowej.
- kontynuować możliwość korzystania z pomocy psychoterapeutycznej (TSR) dla mieszkańców gminy i miasta Kowalewo Pomorskie.
- wprowadzić działania profilaktyczne w szkołach z powodu pojawiających się trudności związanych z zagrożeniami związanymi z Internetem i komputerem
- zorganizować grupowe zajęcia terapeutyczne dla osób współuzależnionych, DDA
- zorganizować grupę edukacyjną dla rodziców doświadczających trudności wychowawczych („Szkoła dla rodziców”) zachęconych do uczestnictwa w warsztatach przez szkoły, MGOPS, kuratorów rodzinnych.
- informować na łamach prasy lokalnej, w placówkach oświatowych, co kilka miesięcy, o możliwościach konsultacji wychowawczych, rodzinnych w Punkcie.

## **5. Dane wynikające z ankiet:**

Na przestrzeni lat przeprowadzono ankietyzację wśród dzieci i młodzieży z gimnazjum i szkół podstawowych, mającą określić skalę zagrożenia uzależnieniem wśród uczniów.

Na najistotniejsze z postawionych w ankietach pytań uczniowie w poszczególnych rodzajach placówek oświatowych wypowiedzieli się następująco:

### **Gimnazjum**

Pyt.1. Czy zdarzyło się Tobie wypicie alkoholu?:

	Rok 2012(%)	Rok 2010 (%)	Rok 2006 (%)
Nie	62	43	36
Tylko piwo	9	18	24
Tylko wino	5	3	3
Tylko wódka	0	1	1
Piwo i wino	5	10	11
Piwo i wódka	7	14	5
Piwo, wino i wódka	12	11	20

Pyt.2. Częstotliwość:

	Rok 2012 (%)	Rok 2010 (%)	Rok 2006 (%)
Wcale	64	42	36
Okazjonalnie	31	53	56
Raz w tygodniu	1	4	5
Częściej	4	1	3

Pyt. 3. Kupno alkoholu:

	Rok 2012 (%)	Rok 2010(%)	Rok 2006 (%)
Sam(-a) kupowałeś(-aś)	12	8	40
Koledzy	33	43	46
Koledzy i sam(-a)	18	19	6
Alkohol był w domu	37	30	8

Pyt.4. Czy przy zakupie alkoholu żądano od Ciebie dowodu tożsamości?:

	Rok 2012 (%)	Rok 2010 (%)	Rok 2006 (%)
Tak	29	14	8
Nie	71	86	92

Pyt.5. Czy rodzice wiedzą o picciu przez Ciebie alkoholu?:

	Rok 2012(%)	Rok 2010 (%)	Rok 2006 (%)
Tak	38	35	19
Nie	62	65	81

Pyt.6. Gdzie najczęściej piłeś(-aś) alkohol?:

	Rok 2012(%)	Rok 2010(%)	Rok 2006 (%)
W domu	54	49	32
W szkole	2	1	0
Na dyskotecę	17	21	39
W lokalu	27	29	29

### **Badania ankietowe „Młodzi i substancje psychoaktywne ”**

W latach 2014-2015 w ramach kampanii „Zachowaj Trzeźwy Umysł „, otrzymano badania ankietowe „Młodzi i substancje psychoaktywne ”. W 2014 roku ankiety przeprowadzili pedagodzy szkolni wśród: 100 uczniów klas V szkoły podstawowej ( 43 dziewcząt i 57 chłopców) i 100 uczniów II klas gimnazjów ( 51 dziewcząt i 49 chłopców). Pytania w szkołach podstawowych dotyczyły głównie spożywania alkoholu i palenia papierosów, natomiast w gimnazjum dotyczyły dodatkowo narkotyków oraz dopalaczy.

Badania zostały przeprowadzone w taki sposób aby umożliwić ich ewaluację w roku 2015 – były to analogicznie klasy VI szkoły podstawowej i III gimnazjum.

Z opracowanego na podstawie badań ogólnopolskiego Raportu najważniejsze wnioski są następujące:

Badani uczniowie szkół podstawowych najczęściej wykazują się brakiem wiedzy na temat składu poszczególnych alkoholi. Spośród badanych zaledwie 33% chłopców i 29% dziewcząt wskazało, że alkohol, który znajduje się w piwie, winie i wódce to ten sam związek chemiczny.

Poza tym, wykazują się także brakiem wiedzy na temat szkodliwości alkoholu spożywanego okazjonalnie, jak i nałogowo. Stosunkowo mało uczniów szkół podstawowych podziela opinię, że łatwo jest się uzależnić od alkoholu (chłopcy – 63%, dziewczęta – 70%). Spośród badanych prawie trzy czwarte chłopców (72%) i dziewcząt (75%) uznaje małą szkodliwość związaną ze sporadycznym spożywaniem alkoholu. Na duże ryzyko wskazuje zaledwie co ósmy badany uczeń (chłopcy – 15%, dziewczęta – 13%). Inaczej przedstawiają się opinie badanych dotyczące nałogowego spożywania alkoholu.

Spośród badanych 90% dziewcząt i 82% chłopców wskazuje na duże ryzyko związane z nałogowym spożywaniem alkoholu.

Uczniowie szkół podstawowych częściej sięgali po alkohol niż po papierosa. Można to dostrzec zarówno wśród chłopców jak i dziewczynek, chociaż po alkohol częściej sięgają chłopcy (33%) niż dziewczęta (23%).

W grupie gimnazjalistów zjawisko spożywania alkoholu jest dosyć powszechne. Chłopcy częściej niż dziewczęta sięgnęli po alkohol jeszcze w okresie szkoły podstawowej (odpowiednio 11lat lub mniej: 18%, 12%).

Spośród tych uczniów szkoły podstawowej, którzy próbowali kiedykolwiek alkoholu 17% chłopców i 13% dziewcząt zostało poczęstowanych przez rodziców. Podobne wyniki odnotowano w grupie uczniów gimnazjum (chłopcy – 17%, dziewczęta – 18%), chociaż w tej grupie można spotkać tych, których poczęstowali koledzy lub koleżanki (chłopcy – 21%, dziewczęta – 24%).

Najczęściej spożywanym alkoholem przez uczniów szkoły podstawowej i gimnazjum jest piwo, gdyż jest to alkohol, co do którego badani są przekonani, że nie będą mieli większych problemów z jego zakupem. Badani gimnazjaliści częściej są przekonani, że nie kupią wódki, niż pozostałych trunków.

Jakkolwiek wśród uczniów szkół podstawowych problem spożywania alkoholu wydaje się być znikomy, bowiem 7% chłopców i 5% dziewcząt przyznało się do spożycia alkoholu w okresie co najmniej 30 dni przed badaniem, to do częstego spożywania przyznaje się co czwarty gimnazjalista (chłopcy - 25%, dziewczęta - 24%).

Zarówno wśród uczniów szkół podstawowych, jak i gimnazjum większe jest przekonanie o spożywaniu alkoholu w grupie rówieśniczej niż realne spożycie alkoholu. Może to powodować duże niebezpieczeństwo, gdyż uczniowie gimnazjum mają nierealne wyobrażenie swojej grupy odniesienia, dzięki temu dążenie do akceptacji społecznej może motywować młodych do sięgnięcia po alkohol. Z drugiej strony uczniowie, spożywający regularnie alkohol, wyrażając lepsze wyobrażenie siebie samych w odniesieniu do grupy odniesienia mogą nie dostrzegać problemu spożycia alkoholu przez siebie samych

Badani uczniowie szkół podstawowych mają świadomość, że okazjonalne spożywanie alkoholu jest szkodliwe dla ich zdrowia oraz może prowadzić do uzależnienia także osób w młodym wieku. W opinii badanych uczniów okazjonalne spożywanie alkoholu przez dorosłych oprócz tego, że może prowadzić do uzależnienia ma także efekt uspokajający.

Badani uczniowie szkół podstawowych w zdecydowanej większości wskazywali, że osoba pijana może łatwo ulec wypadkowi (chłopcy – 64%, dziewczęta - 67%). Mniej więcej



trzech na ośmiu badanych odpowiedziało, że osoba pijana może uczestniczyć w bójce (chłopcy – 37%, dziewczęta 38%), a prawie co trzeci badany zwrócił uwagę, że osoba pijana może popełnić przestępstwo (chłopcy i dziewczęta – 31%). Spośród badanych niemalże co piąty podkreślił fakt, że osoba pijana może zostać okradziona (chłopcy – 19%, dziewczęta – 18%).

Badani uczniowie szkół podstawowych postawieni w konkretnej sytuacji (pomoc koledze lub koleżance) częściej zwróciliby się o pomoc do konkretnej instytucji niż do koleżanki lub kolegi (chłopcy i dziewczęta 7%). Poza tym badani częściej zwróciliby się do instytucji w obrębie szkoły niż poza nią np. policja (chłopcy – 13%, dziewczęta – 9%), telefon zaufania (chłopcy i dziewczęta – 11%). O pomoc do instytucji w obrębie szkoły częściej zwróciłyby się dziewczynki, natomiast chłopcy częściej niż dziewczynki udaliby się z prośbą o pomoc do policji.

Wprawdzie nie można jeszcze mówić o występowaniu zjawiska spożywania alkoholu w wymiarze masowym, to niepokojący jest fakt częstego upijania się młodych ludzi zwłaszcza, że niemalże połowa badanych jest przekonana o łatwej dostępności jakiegokolwiek trunku.

Pośród badanych niemalże co piąty (19%) chłopiec i co szósta dziewczynka (15%) kupiła dla siebie kiedykolwiek alkohol, a co ósmy chłopiec i co dziesiąta dziewczynka (10%) zrobiła to w ciągu ostatnich 30 dni.

Odpowiedzi na pytania w placówkach oświatowych na terenie gminy były następujące:

### Gimnazjum

Ile miałeś lat, kiedy zdarzyło Ci się PO RAZ PIERWSZY w życiu spróbować alkoholu?

	dziewczyny		chłopcy	
	2014	2015	2014	2015
11 lub mniej	10	6	16	9
12-13	4	7	8	9
14	7	10	8	8
Nie pamiętam	12	14	3	15
Nigdy nie próbowałem	17	12	15	10

Jak zdobyłeś Twój pierwszy alkohol?

	dziewczyny		chłopcy	
	2014	2015	2014	2015
Kupiłem sam	0	2	1	1
Poczęstowali mnie koledzy	13	16	10	15
Poczęstowali mnie rodzice	7	10	7	8
Poczęstowali mnie inni dorośli	11	5	9	10
Podkrađłem dorosłym	3	2	4	5
Nigdy nie próbowałem	17	16	18	12

Czy piłeś alkohol w ciągu ostatnich 12 miesięcy?

	dziewczyny		chłopcy	
	2014	2015	2014	2015
Tak	26	31	25	31

Nie	25	20	24	17
-----	----	----	----	----

Czy piłeś alkohol w ciągu ostatnich 30 dni?

	dziewczyny		chłopcy	
	2014	2015	2014	2015
Tak	12	25	18	20
Nie	39	26	31	18

Jaki alkohol piłeś najczęściej w ciągu ostatnich 30 dni?

	dziewczyny		chłopcy	
	2014	2015	2014	2015
Piwo	9	25	15	19
Cydr	0	0	1	2
Alkopop (gotowy drink w butelce lub puszcze )	3	2	0	0
Wino	3	6	5	3
Wódka	4	8	7	9
Nie piłem	30	20	26	21

Jak trudne byłoby dla Ciebie zdobycie piwa lub cydru, gdybyś tego chciał?

	dziewczyny		chłopcy	
	2014	2015	2014	2015
Nieosiągalne	19	7	16	5
Bardzo trudne	8	5	3	10
Łatwe	16	31	22	19
Bardzo łatwe	8	9	8	12

Jak trudne byłoby dla Ciebie zdobycie wina, gdybyś tego chciał?

	dziewczyny		chłopcy	
	2014	2015	2014	2015
Nieosiągalne	17	8	16	7
Bardzo trudne	9	5	10	12
Łatwe	18	30	17	22
Bardzo łatwe	7	9	6	5

Jak trudne byłoby dla Ciebie zdobycie wódki, gdybyś tego chciał?

	dziewczyny		chłopcy	
	2014	2015	2014	2015
Nieosiągalne	19	7	20	10
Bardzo trudne	12	11	8	11
Łatwe	13	25	14	22
Bardzo łatwe	7	8	7	20

Ilu, wg Twojej oceny, Twoich rówieśników pije alkohol przynajmniej raz w miesiącu?

	dziewczyny		chłopcy	
	2014	2015	2014	2015
Mniej niż 10%	3	6	6	7
10-20%	10	9	10	13
Około połowy	12	8	7	9
Większość	13	15	14	13
Nie wiem	13	13	12	5

Czy kiedykolwiek zdarzyło Ci się upić (zataczać się, mówić niewyraźnie, nie pamiętać niektórych wydarzeń)?

	dziewczyny		chłopcy	
	2014	2015	2014	2015
Tak	7	7	16	16
Nie	44	44	33	32

Czy kiedykolwiek zdarzyło Ci się upić (zataczać się, mówić niewyraźnie, nie pamiętać niektórych wydarzeń) w ciągu ostatniego roku?

	dziewczyny		chłopcy	
	2014	2015	2014	2015
Tak	8	8	12	10
Nie	33	43	37	18

Czy kiedykolwiek zdarzyło Ci się upić (zataczać się, mówić niewyraźnie, nie pamiętać niektórych wydarzeń) w ciągu 30 dni?

	dziewczyny		chłopcy	
	2014	2015	2014	2015
Tak	3	0	5	4
Nie	41	51	47	44

Czy w ciągu ostatniego roku zdarzyło Ci się kupić alkohol dla siebie?

	dziewczyny		chłopcy	
	2014	2015	2014	2015
Tak	8	13	13	16
Nie	33	38	36	32

Czy w ciągu ostatnich 30 dni zdarzyło Ci się kupić alkohol dla siebie??

	dziewczyny		chłopcy	
	2014	2015	2014	2015
Tak	3	12	9	9
Nie	48	39	40	39

Analizując ankiety można zauważyć, że:

- W latach 2006-2012 zdecydowanie więcej uczniów deklarowało, że nie pije alkoholu. Wg ankiet na próbie 100 uczniów w latach 2014-2015 liczba uczniów niepijących zmalała w roku 2014 do 32-35%, natomiast w roku 2015 do 22-28%.
- Na przestrzeni lat wzrosła dostępność alkoholu w domu. Ankietowani deklarowali, że pierwszym alkoholem poczęstowali ich rodzice i inni dorośli.
- Nastąpił wzrost świadomości społecznej na temat zakupu przez młodych ludzi alkoholu. Zdecydowanie częściej żądano od nich okazania dowodu tożsamości.
- Najczęściej spożywanym alkoholem jest piwo.
- Nastąpił duży wzrost dziewcząt spożywających alkohol.
- Wg deklaracji i obserwacji samych uczniów, alkohol spożywa większość rówieśników.

### Szkoły Podstawowe

Jak bardzo, Twoim zdaniem, ludzie szkodzą sobie (zdrowotnie lub w inny sposób), jeśli piją alkohol od czasu do czasu (nałogowo, ale okazjonalnie)?

	dziewczyny		chłopcy	
	2014	2015	2014	2015
Brak ryzyka	11	8	8	17
Małe ryzyko	27	27	33	20
Duże ryzyko	2	0	7	2
Nie wiem	2	3	6	9

Jak bardzo, Twoim zdaniem, ludzie szkodzą sobie (zdrowotnie lub w inny sposób), jeśli piją alkohol bardzo często lub nałogowo?

	dziewczyny		chłopcy	
	2014	2015	2014	2015
Brak ryzyka	1	0	1	0
Małe ryzyko	0	0	1	5
Duże ryzyko	38	33	45	32
Nie wiem	3	5	7	3

Czy łatwo uzależnić się od alkoholu?

	dziewczyny		chłopcy	
	2014	2015	2014	2015
Tak	31	27	38	27
Nie	3		4	5
Pijąc alkohol okazjonalnie, nigdy się nie uzależnię	5	1	6	9
Nie wiem	4	10	10	8

Ile miałeś lat, kiedy zdarzyło Ci się PO RAZ PIERWSZY w życiu spróbować alkoholu?

	dziewczyny		chłopcy	
	2014	2015	2014	2015
7 lub mniej	0	3	4	5
8-10	8	5	9	11
11-12	5	9	7	10

Nie pamiętam	3	2	2	4
Nigdy nie próbowałem	25	19	34	25

Alkohol, którego spróbowałeś po raz pierwszy z życia to:

	dziewczyny		chłopcy	
	2014	2015	2014	2015
Piwo	8	10	15	16
Wino	0	1	0	6
Wódka	1	1	0	1
Szampan	9	12	10	15
Drink	0	0	1	3
Nie wiem	2	5	2	0
Nigdy nie piłem	14	15	29	25

Czy zdarzyło Ci się pić alkohol w ciągu OSTATNICH 30 DNI?

	dziewczyny		chłopcy	
	2014	2015	2014	2015
Tak	2	5	3	7
Nie	39	30	51	43
Nie pamiętam	1	3	1	3

Alkohol, który piłeś w ciągu ostatnich 30 dni, to?

	dziewczyny		chłopcy	
	2014	2015	2014	2015
Piwo	2	6	4	5
Wino	0	0	0	1
Wódka	0	0	1	2
Szampan	0	1	4	1
Drink	0	0	1	2
Nie wiem	8	6	11	6
Nigdy nie piłem	31	25	32	38

Ilu, wg Twojej oceny, Twoich rówieśników piło alkohol przynajmniej raz w życiu?

	dziewczyny		chłopcy	
	2014	2015	2014	2015
Mniej niż 10%	5	7	10	8
10%-25%	9	4	12	11
Około połowy	6	9	4	6
Większość	0	14	8	9
Nie wiem	28	4	28	15

Czy Tobie lub osobie w Twoim wieku łatwo jest kupić alkohol?

	dziewczyny		chłopcy	
	2014	2015	2014	2015
Tak	0	0	2	2
Nie	16	8	16	13
Czasem wymaga to kilku prób zakupu	0	3	1	6
Nie wiem, nigdy nie próbowałem/próbowałam	26	27	37	29

W jaki sposób zdobyłeś alkohol, który piłeś?

	dziewczyny		chłopcy	
	2014	2015	2014	2015
Kupuję sam/sama	0	0	0	0
Częstują mnie koledzy	3	1	4	6
Poczęstowali mnie dorośli (rodzice)	3	10	9	12
Podkradam dorosłym	4	3	23	4
Nigdy nie piłem	33	20	17	29

Okazjonalnie (czyli od czasu do czasu) picie alkoholu przez dorosłych wg mnie

	dziewczyny		chłopcy	
	2014	2015	2014	2015
Poprawia nastrój	4	12	12	25
Prowadzi do uzależnienia	14	10	15	11
Dobrze wpływa na serce	1	2	1	4
Nie ma żadnego wpływu na organizm	3	7	4	1
Nie wiem	19	15	22	15

Okazjonalnie (czyli od czasu do czasu) picie alkoholu przez osoby w moim wieku wg mnie

	dziewczyny		chłopcy	
	2014	2015	2014	2015
Może prowadzić do uzależnienia	6	17	10	15
Dobrze wpływa na serce	0	0	0	3
Nie ma żadnego wpływu na organizm	1	1	3	2
Szkodzi	32	21	27	27
Nie wiem	3	7	13	10

Co, wg Ciebie, jest najbardziej możliwe: osoba pijana (pod wpływem alkoholu) może:

	dziewczyny		chłopcy	
	2014	2015	2014	2015
Łatwo ulec wypadkowi	4	28	30	35
Zostać okradzionym	9	11	8	22
Uczestniczyć w bójce	16	24	16	29
Popełnić przestępstwo	15	20	11	22
Kierować samochodem	7	13	10	21
Nie wiem	1	1	6	4

Gdybyś zauważył, że Twój przyjaciel lub znajomy ma problem z paleniem papierosów lub piciem alkoholu, do kogo zwróciłbyś się o pomoc?

	dziewczyny		chłopcy	
	2014	2015	2014	2015
Kolegi	5	3	1	4
Nauczyciela	7	17	4	16
Pedagoga, psychologa	16	22	21	22
Rodziców	16	19	12	15
Policji	4	0	3	3
Telefonu zaufania	5	7	5	7
Nie wiem	6	4	13	10

Ankietyzację przeprowadzono również wśród uczniów klas VI w roku 2010 i 2013.

Dokonując zestawienia wyników z ankiet na przestrzeni wszystkich lat nasuwa się jedno spostrzeżenie zdecydowanie więcej uczniów deklaruje, że nie piło/nie będzie pić alkoholu. Jednakże alkohol spożywało aż 37% ankietowanych, a w ciągu ostatnich 30 dni aż 12%.

Wg ankietyzacji w latach 2010 i 2013 młodzież spożywa alkohol najczęściej w domu (19%) aż 18% zaznaczyło, że rodzice wiedzą o picciu przez nich alkoholu. W latach 2014-2015 aż 30% ankietowanych piła alkohol, którym poczęstowali ich dorośli, bądź go im podkrafla. Wzrosła w związku z tym dostępność alkoholu w domu.

Dzieci wyrażają brak zdecydowania w wyrażaniu własnego zdania. Na pyt.: Jesteś u kolegi. Kolega chce Cię poczęstować alkoholem. Co robisz? - 17% odpowiedziało „trudno powiedzieć” a 22% „raczej nie wypiję”.

Na pytanie: Czy sądzisz, że możesz odmówić, gdy zaproponowany Ci będzie alkohol na prywatce lub dyskotecę? Aż 18 % odp. „trudno powiedzieć”, 14% ankietowanych udzieliło takiej samej odpowiedzi gdy pytano, o zachowanie jeśli alkohol proponował Twój chłopak/dziewczyna.

W związku z powyższym należy prowadzić działania zmierzające do rozwinięcia u dzieci postaw asertywnych, umiejętności wyrażania własnego zdania i w razie konieczności odmawiania w sposób nieuległy i nieraniący innych.

Najczęściej spożywanym alkoholem było piwo oraz szampan.

Uczniowie mają świadomość o szkodliwości alkoholu oraz skutkach jego spożywania.

## **Badania ESPAD**

W 2015 roku przeprowadzono ogólnopolskie badania ankietowe w ramach programu badawczego European School Survey Project on Alcohol and Drugs- ESPAD. Badanie objęło uczniów klas trzecich gimnazjalnych i klas drugich szkół ponadgimnazjalnych.

Z wyników raportu wynika, że napoje alkoholowe są najbardziej rozpowszechnioną substancją psychoaktywną wśród młodzieży szkolnej. Skala rozpowszechnienia picia jest zdecydowanie wyższa niż używanie jakichkolwiek innych substancji. Alkohol jest też najczęściej pierwszą substancją psychoaktywną, po którą sięgają młodzi ludzie i może być „furtką” do innych zachowań ryzykownych.

Próby picia alkoholu ma za sobą 83,8% gimnazjalistów z klas trzecich i 95,8% uczniów klas drugich szkół ponadgimnazjalnych. W badaniach z roku 2015 płeć nie różnicowała w stopniu istotnym rozpowszechnienia picia alkoholu. W poszczególnych wskaźnikach różnice między chłopcami a dziewczętami nie przekraczały kilku punktów procentowych. Obecne wyniki potwierdzają obserwowany już w poprzednich latach trend zacierania różnic między chłopcami i dziewczętami w spożywaniu napojów alkoholowych.

Najbardziej rozpowszechnionym napojem alkoholowym na przestrzeni lat 1995-2015 jest piwo.

Stanu silnego upojenia alkoholem doświadczyło kiedykolwiek w życiu 36,9% gimnazjalistów i 64,4% uczniów szkół ponadgimnazjalnych. W czasie ostatnich 30 dni przed badaniem upiło się 12% uczniów młodszych i 19,7% starszych uczniów.

Oceniając kwestie dostępności poszczególnych rodzajów napojów alkoholowych, respondentom zadano pytanie o to, jak trudno byłoby im zdobyć poszczególne substancje. Po prześledzeniu odpowiedzi zauważa się, że od 2003 roku w grupie uczniów gimnazjum systematycznie spada odsetek tych, którzy deklarują bardzo łatwy dostęp do piwa i wina, natomiast w przypadku wódki ostatnia edycja badania przyniosła niewielki wzrost. Mimo tych pozytywnych tendencji wskaźniki mogą jednak niepokoić: blisko połowa (47,6%) 15-16 latków uznała za bardzo łatwe do zdobycia piwo, w przypadku wina takiej i odpowiedzi udzieliło 36,6% respondentów, a w odniesieniu do wódki 34,2%.

W czasie ostatnich 12 miesięcy przed badaniem większość uczniów (89,1% starszych i 68,7% młodszych) spotkała się z propozycją wypicia piwa, i właśnie ten rodzaj alkoholu jest najczęściej proponowany młodzieży.

Analiza zakupów alkoholu w grupie gimnazjalistów pokazuje, że mamy do czynienia z konsekwentnym zmniejszaniem się odsetka kupujących piwo w sklepach (wskaźnik w roku 2015 jest prawie o połowę niższy niż w roku 2003). Odsetki kupujących wino w 2015 roku pozostały na poziomie zbliżonym do 2011 roku, zaś odsetki kupujących wódkę po wyraźnym spadku w 2007 roku w kolejnych latach pozostawały względnie stabilne. W przypadku uczniów starszych można wskazać trend spadkowy na przestrzeni całego okresu (1995-2015), jednak w roku 2015 mamy do czynienia ze stabilizacją w stosunku do poprzedniego badania – 2011 rok. W obydwu grupach wiekowych zwiększył się odsetek osób deklarujących picie poszczególnych napojów alkoholowych w placówkach sprzedających alkohol do spożycia na miejscu. Szczególnie niepokoi fakt, że co piąty 15-16 latek w czasie ostatnich 30 dni przed badaniem pił wódkę w tzw. gastronomii, co z kolei jest wskaźnikiem wyższym od odsetka deklarujących zakupy wódki w sklepie (22% vs 15,4%).

Z punktu widzenia celów profilaktycznych jako tendencje pozytywne można określić wyniki w zakresie oczekiwań respondentów wobec alkoholu m.in. wzrost przekonania o możliwych kłopotach z policją, zmniejszenie przekonania dotyczącego



towarzyskości, zapomnienia o problemach, oczekiwania dobrej zabawy.

Doświadczenia różnych szkód w związku z pićem alkoholu różnią się w zależności od płci. Poza poważną kłótnią, wypadkiem, samouszkodzeniem i zniszczeniem rzeczy, które stają się częściej udziałem dziewcząt z klas trzecich gimnazjum, pozostałe szkody znacznie częściej dotyczą chłopców. Dotyczy to zwłaszcza kierowania pojazdem pod wpływem alkoholu, seksu bez zabezpieczenia, stania się ofiarą kradzieży, korzystania z pomocy medycznej czy spowodowania wypadku – wskazania są w nich ponad dwukrotnie wyższe. W przypadku starszej grupy częstotliwość występowania strat jeszcze wyraźniej przeważa w grupie chłopców.

Odpowiedzi w zakresie pytań dotyczących oceny rozpowszechnienia używania substancji psychoaktywnych wśród przyjaciół potwierdzają bardzo duże rozpowszechnienie picia alkoholu.

Badani ocenili także poziom swojego zadowolenia z relacji z matką, ojcem i przyjaciółmi. Zarówno w młodszej, jak i w starszej grupie wiekowej uczniowie byli bardzo zadowoleni w pierwszej kolejności z relacji z przyjaciółmi (odpowiednio 49,6% i 48,7%), a następnie z relacji z matką (48,6% i 46,1%). Z relacji z ojcem zadowolonych było znacznie mniej nastolatków (39,4% i 35,5%). Z drugiej zaś strony z badań wynika, że rodzice mają problemy z ustalaniem i wdrażaniem jasnych zasad określających funkcjonowanie dzieci w domu i poza nim. Brak takich zasad dotyczących zachowań ryzykownych może osłabić oddziaływanie wychowawcze rodziców i sprzyjać używaniu substancji psychoaktywnych u dzieci. Na pytanie dotyczące przyzwolenia rodziców na picie przez nich alkoholu większość gimnazjalistów deklaruje brak takiej zgody ze strony zarówno ojca (52,2%), jak i matki (58,1%). Co piąty uczeń przyznaje, że rodzice pozwalają mu pić alkohol, ale tylko w ich towarzystwie. Co siódmy uczeń nie wie, jakie jest zdanie rodziców w tej kwestii.

Analizując wyniki badań należy wywnioskować, że optymalnym czasem na działania profilaktyczne nastawione na opóźnienie wieku inicjacji alkoholowej jest okres uczęszczania do szkoły podstawowej, nie później niż IV lub V klasa. Pracując z młodzieżą w wieku gimnazjalnym lub starszą, warto stawiać sobie za cel ograniczenie (najlepiej do zera) częstości picia alkoholu, upijania się oraz podejmowania zachowań zwiększających ryzyko szkód związanych z pićem. Oczekiwania alkoholowe kształtują się od najmłodszych lat życia, początkowo w wyniku obserwacji zachowania innych osób (rodziców, innych dorosłych, rówieśników, postaci z telewizji, reklam itp.) i efektów, jakie te osoby osiągają w wyniku picia, a później również w wyniku własnych doświadczeń; są zatem silne i nie poddają się łatwo zmianom. Dlatego też zapobieganie problemom alkoholowym wśród młodzieży zaczyna się od pracy z dorosłymi.

## **6. Dane z Komendy Powiatowej Policji w Golubiu-Dobrzyniu.**

Z informacji o Stanie Bezpieczeństwa i Porządku Publicznego na terenie Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego za rok 2016 wynika, że w ramach wszczętych w roku 2016 postępowań przygotowawczych przeciwko obrotowi gospodarczemu oraz 38 postępowań karno-skarbowych policjanci zabezpieczyli 275,7 kg tytoniu, 50940 szt. papierosów oraz 1500 litrów alkoholu etylowego bez polskich znaków akcyzy.

W dalszym ciągu jednym z ważniejszych problemów społecznych, będącym źródłem degradacji społecznej mieszkańców powiatu pozostaje alkoholizm. Na stosunkowo wysokim poziomie cały czas utrzymuje się liczba osób zatrzymanych przez Policję do wytrzeźwienia w 2016 roku - 205 osoby, pomimo mniejszej ilości osób zatrzymanych względem roku ubiegłego (2015 r. - 242); wzrosła również liczba ujawnianych wykroczeń

za naruszenie ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Należy wskazać, że dowożenie osób nietrzeźwych do Izby Wytrzeźwień w Toruniu lub osadzanie w PDOZ w KPP w Golubiu Dobrzyniu generuje po stronie Policji dość znaczne koszty osobowe oraz rzeczowe. W zakresie profilaktyki społecznej funkcjonariusze KPP w Golubiu Dobrzyniu współpracowali z Komisjami Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, na terenie poszczególnych gmin oraz prowadzili kontrole przestrzegania warunków sprzedaży alkoholu. W okresie objętym sprawozdaniem na terenie Komendy Powiatowej Policji w Golubiu-Dobrzyniu nie ujawniono żadnego przypadku sprzedaży alkoholu osobom poniżej 18 roku życia oraz nie odnotowano przypadków sprzedaży alkoholu bez zezwolenia.

Funkcjonariusze ruchu drogowego Komendy Powiatowej Policji w Golubiu-Dobrzyniu poddali badaniu na zawartość alkoholu 23680 osoby (2015 r. -22240). W podjętych czynnościach kontrolnych ujawniono mniejszą ilość nietrzeźwych kierujących 73 (2015 r.- 79). Wzrosła natomiast liczba osób kierujących po użyciu alkoholu – 83 osoby, wobec 32 w 2015 r. Ogółem w 2016 r. przeprowadzono 14 827 kontroli kierujących i pieszych; wobec 10 938 osób (2015 r.-11 610) popełniających wykroczenia przeciwko bezpieczeństwu i porządkowi w komunikacji zastosowano przewidziane prawem środki, w tym 1440 osoby pouczono, a wobec 9159 zastosowano postępowania mandatowe, natomiast wobec 281 osób skierowano wnioski do sądu.

W 2016 r. ustalono ogółem 21 nieletnich sprawców czynów karalnych, którzy dopuścili się popełnienia 36 czynów karalnych głównie przestępstw w kategorii 17x7 (13 sprawców, 30 czynów) oraz przestępstw narkotykowych (3 sprawców, 4 czyny). W porównaniu z poprzednim okresem sprawozdawczym nastąpił wzrost ustalonych nieletnich sprawców czynów karalnych - o 5 % oraz popełnionych czynów karalnych klasyfikowanych jako przestępstwa - o 24,14 %.

Ujawniono również 11 nieletnich pod wpływem alkoholu.

W ramach działalności na rzecz profilaktyki społecznej funkcjonariusze Policji przeprowadzili 121 spotkania z dziećmi i młodzieżą w szkołach, oraz 246 spotkania z nauczycielami i pedagogami oraz dyrektorami szkół.

Jak wynika z powyższych danych oraz z przeprowadzonych wśród uczestników w latach poprzednich ankiet, mieszkańcy Gminy Kowalewo Pomorskie mają problemy alkoholowe. Nadużywanie alkoholu przez osoby dorosłe niestety powoduje wzrastające konflikty w domach, dochodzi do częstszych awantur, bijatyk, temu wszystkiemu przyglądają się dzieci, które są osobami bezbronnymi i bezsilnymi, ich dotychczasowe życie zaczyna zmieniać się w piekło i wtedy jedyną ich bronią jest agresja w stosunku do rówieśników, a czasami również sięganie po alkohol. Dzieci z takich rodzin jak wykazały badania częściej popadają w konflikty z otoczeniem, słabiej się uczą i najszybciej wpadają w nałogi. Powstaje po prostu błędne koło. Dlatego też program ma na celu propagowanie zdrowego stylu życia, bez alkoholu. Wdrożenie programów profilaktycznych mających na celu przeciwdziałanie bierności, bezradności oraz zmniejszenie dostępności alkoholu dla dzieci i młodzieży.

Nagminne nadużywanie alkoholu oraz innych używek stwarza zagrożenie nie tylko dla danej osoby, jej rodziny, ale również i całego społeczeństwa. Przeciwdziałanie tym zagrożeniom wymaga przeprowadzenia odpowiedniej profilaktyki wśród całego środowiska, jest to bardzo ważne, aby uświadomić osobom zagrożonym, jak i pozostałym, że nadużywanie alkoholu wpływa bardzo negatywnie nie tylko na ich życie, ale również i na całe otoczenie.

Dlatego Program skierowany jest do wszystkich mieszkańców gminy Kowalewo Pomorskie, którzy w życiu prywatnym lub zawodowym spotykają się z problemem

nadużywania alkoholu oraz jego konsekwencjami, a także do wszystkich zainteresowanych tą problematyką, a w szczególności do:

- dzieci i młodzieży zagrożonej uzależnieniem od alkoholu oraz ich rodziców, opiekunów i nauczycieli,
- osób dorosłych zagrożonych uzależnieniem od alkoholu (w tym osób pijących szkodliwie lub ryzykownie ),
- osób uzależnionych od alkoholu,
- osób współuzależnionych, Dorosłych Dzieci Alkoholików i ofiar przemocy,
- osób zawodowo zajmujących się problematyką alkoholową,
- osób uzależnionych po ukończeniu terapii („trzeźwych alkoholików”).

Celem Programu jest zapobieganie powstaniu nowych problemów, ograniczenie już powstałych oraz ograniczenie szkód zdrowotnych i społecznych.

## **II. CELE I ZADANIA PROGRAMU**

### **1. Zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu i współuzależnionych:**

1) cele:

- a) wspieranie rozwoju i funkcjonowania placówek leczenia uzależnienia od alkoholu,
- b) ułatwianie osobom uzależnionym od alkoholu udziału w leczeniu,
- c) organizowanie warunków pierwszego kontaktu dla osób uzależnionych i współuzależnionych,
- d) rozwijanie nowych form pomocy osobom uzależnionym i ich rodzinom;

2) odbiory:

- a) osoby uzależnione i ich rodziny,
- b) placówki terapeutyczne,
- c) organizatorzy doradztwa i działań wspierających;

3) wskaźnikiem osiągnięcia celu będzie zwiększenie liczby osób leczonych w placówkach leczenia odwykowego, uczestniczących w zajęciach grupy wsparcia, korzystających z poradnictwa w Punkcie Konsultacyjno - Informacyjnym, biorących udział w szkoleniach i programach związanych z leczeniem odwykowym i motywowaniem do leczenia;

4) zadania:

- a) finansowanie udziału w szkoleniach przygotowujących wskazane przez GKRPA osoby do pracy terapeutycznej i profilaktycznej lub związanej z organizowaniem pomocy dla osób uzależnionych i ich rodzin prowadzonych przez specjalistyczne placówki leczenia odwykowego lub instytucje szkoleniowe,
- b) wspieranie grupy wsparcia dla osób uzależnionych od alkoholu i członków ich rodzin w zakresie finansowania działań grupy w postaci zakupu materiałów i artykułów koniecznych do organizacji przez grupę wewnętrznych imprez okolicznościowych lub otwartych, środowiskowych, promujących postawy trzeźwościowe, mających walory profilaktyczne, integracyjne i edukacyjne,
- c) prowadzenie Punktu Konsultacyjno – Informacyjnego dla osób z problemem alkoholowym i członków ich rodzin, realizującego podstawowe zadania w postaci:
  - informowania o chorobie alkoholowej i możliwościach leczenia uzależnienia,
  - organizowania warunków pierwszego kontaktu dla osób uzależnionych, prowadzenie oddziaływań motywujących do podjęcia terapii,
  - udzielania podstawowej pomocy psychologicznej i prawnej /doradztwa/

- osobom i rodzinom, w których występuje problem alkoholowy,
- informowania o instytucjach, organizacjach i ruchach samopomocowych działających na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych,
- utrzymywania kontaktu z osobami uczestniczącymi w programach terapii uzależnienia, korzystającymi z dofinansowania udziału w nich ze środków przeznaczonych na realizację GPRPA,
- organizowania i prowadzenia szkoleń oraz innych form doskonalenia przydatnych w pracy profilaktycznej dla osób uczestniczących w realizacji zadań określonych w GPRPA w Kowalewie Pomorskim,

d) zakup: programów psychoterapii uzależnienia od alkoholu, zakup indywidualnych psychoterapii osób uzależnionych, programów ograniczania picia alkoholu, programów terapii dla młodzieży uzależnionej i zagrożonej uzależnieniem, programy pomocy psychologicznej i psychoterapii;

5) zakres finansowania działalności Punktu dotyczy:

- a) wynagrodzenia osób pełniących dyżury w Punkcie według jego harmonogramu i stawek określonych w umowie / forma zatrudnienia: umowa – zlecenie/,
- b) zakupu materiałów i środków informacyjnych, dydaktycznych, papierniczo – biurowych oraz sprzętu niezbędnego do prowadzenia i dokumentowania pracy Punktu,
- c) dofinansowania udziału w szkoleniach i kursach osób wykonujących zadania zlecone w Punkcie, w zakresie doskonalenia metod pracy z osobami uzależnionymi, ofiarami przemocy lub profilaktyki.

## **2. Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie:**

1) cele:

- a) rozwój systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinach poprzez współpracę Komisariatu Policji, Miejsko - Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, Poradni Psychologiczno - Pedagogicznych, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespołu Interdyscyplinarnego, Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Golubiu-Dobrzyniu, Ośrodka Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia w Czerniewicach,
- b) organizowanie pomocy interwencyjnej i terapeutycznej dla ofiar przemocy i ich rodzin,
- c) pomoc rodzinom, w którym występują problemy alkoholowe ;

2) odbiorcy:

- a) rodziny, w których występują problemy alkoholowe, a w szczególności przemoc: ofiary i sprawcy,
- b) placówki i instytucje tworzące system interwencji i przeciwdziałania przemocy;

3) wskaźniki osiągnięcia celów:

- a) liczba osób i rodzin , którym udzielono specjalistycznej pomocy,
- b) liczba placówek i instytucji aktywnie uczestniczących w organizowaniu systemu pomocy,
- c) nowe formy pracy interwencyjnej i terapeutycznej z osobami i rodzinami doświadczającymi przemocy,
- d) liczba osób przeszkolonych w zakresie udzielania pomocy i prowadzenia interwencji;

4) zadania:

- a) prowadzenie doradztwa i organizowanie interwencji na rzecz ofiar przemocy w ramach działania Punktu Konsultacyjno – Informacyjnego oraz Zespołu Interdyscyplinarnego, Policji i kuratorów,
  - b) organizowanie szkoleń i porad dla przedstawicieli placówek i instytucji włączonych w system przeciwdziałania przemocy w rodzinie /w ramach środków własnych/ lub dofinansowanie udziału w wybranych szkoleniach osobom angażującym się w pracę profilaktyczną i terapeutyczną na rzecz ofiar przemocy - po uzyskaniu pozytywnej opinii GKRPA,
  - c) organizacja i udział w lokalnych i ponadregionalnych kampaniach na temat przeciwdziałania przemocy i agresji,
  - d) organizowanie wsparcia i pomocy dla dzieci – ofiar przemocy – w ramach działań profilaktycznych i terapeutycznych;
- 5) zakres dofinansowania obejmuje:
- a) zakup programów lub świadczeń,
  - b) zakup materiałów koniecznych do przeprowadzania kampanii,
  - c) organizowanie i finansowanie szkoleń i konferencji,
  - d) dofinansowanie pracy terapeutycznej z rodziną, programów psychoterapii współzależnienia.

**3. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych:**

- 1) cele:
- a) wdrażanie efektywnych programów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży zapobiegających używaniu alkoholu,
  - b) wspieranie instytucji prowadzących działalność profilaktyczną w organizowaniu różnorodnych form pracy zapobiegawczej i korygującej, opiekuńczo – wychowawczej, socjoterapeutycznej, edukacyjnej i aktywizującej w szczególności wśród dzieci i młodzieży, w rodzinach oraz w grupach podwyższonego ryzyka,
  - c) podniesienie poziomu wiedzy w społeczności lokalnej na temat problemów związanych z nadużywaniem alkoholu poprzez prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej;
- 2) odbiorcy:
- a) społeczność lokalna,
  - b) dzieci i młodzież,
  - c) instytucje, organizacje i osoby fizyczne prowadzące działalność na rzecz profilaktyki,
  - d) organizacje pozarządowe,
  - e) grupy zawodowe angażujące się w bezpośrednią pracę prewencyjną i terapeutyczną, w szczególności odnoszącą się do populacji dzieci i młodzieży,
  - f) rodzice i wychowawcy;
- 3) wskaźniki osiągnięcia celów:
- a) liczba zrealizowanych programów profilaktycznych,
  - b) liczba osób uczestniczących w projektowaniu i wdrażaniu programów,
  - c) liczba odbiorców,
  - d) diagnoza problemów i ewaluacja efektywności realizacji programów,

- e) liczba instytucji i organizacji zaangażowanych w wykonywanie zadań określonych w programach,
- f) udział w kampaniach edukacyjnych i współpraca z mediami;

4) zadania:

- a) realizacja programów profilaktycznych rekomendowanych przez PARPA, wykazanych w specjalistycznych materiałach źródłowych i publikacjach, posiadających określoną technologię pracy i scenariusze zajęć, odpowiadających przyjętym standardom jakości i efektywności pracy profilaktycznej /diagnoza i ewaluacja/, poświadczonych odpowiednimi kwalifikacjami realizatorów,
- b) prowadzenie zajęć profilaktycznych według autorskich opracowań w szkołach i innych placówkach instytucjonalnych oraz w porozumieniu z organizacjami pozarządowymi w formie kompleksowych programów lub wyodrębnionych zajęć, w tym:
  - zajęć opiekuńczo – wychowawczych, aktywizujących, ukierunkowanych na organizację alternatywnych form spędzania wolnego czasu przez dzieci i młodzież,
  - grupowych zajęć profilaktycznych o charakterze edukacyjnym dotyczących kształtowania i utrwalania wyodrębnionych umiejętności psychologicznych, podejmowania racjonalnych decyzji w sytuacji kontaktu z substancjami psychoaktywnymi, radzenia sobie z presją grupową, rozwijania postaw i zachowań prozdrowotnych oraz dostarczających informacji koniecznych dla prawidłowego funkcjonowania i rozwoju,
  - zajęć socjoterapeutycznych prowadzonych dla dzieci i młodzieży przejawiającej symptomy niedostosowania społecznego, zaburzenia zachowania, trudności w adaptacji emocjonalnej w szczególności stanowiących skutek dysfunkcyjności rodzin dotkniętych problemem alkoholowym;
- c) prowadzenie świetlicy socjoterapeutycznej,
- d) realizacja programów profilaktycznych obejmujących inne niż populacja dzieci i młodzieży środowiska, w tym szczególnie rodziców, a także nauczycieli i wychowawców,
- e) organizacja i dofinansowanie szkoleń doskonalących lub kwalifikacyjnych dla osób prowadzących zajęcia profilaktyczne i terapeutyczne w celu podniesienia kwalifikacji i kompetencji zawodowych niezbędnych przy realizacji działań profilaktycznych,
- f) organizacja lub dofinansowanie obozów profilaktycznych i terapeutycznych dla dzieci z rodzin dotkniętych problemem alkoholowym lub ze środowisk zagrożonych i dysfunkcyjnych prowadzonych w ramach wypoczynku zimowego i letniego,
- g) prowadzenie działań na rzecz dożywiania dzieci i młodzieży uczestniczących w pozalekcyjnych programach wychowawczo – opiekuńczych, profilaktycznych i socjoterapeutycznych,
- h) dofinansowanie innych form działań informacyjnych, edukacyjnych i zapobiegawczych, w tym widowisk artystycznych, konkursów tematycznych, publikacji itp. oraz otwartych środowiskowych imprez profilaktycznych, odbywających się bez udziału alkoholu, promujących zdrowy styl życia, integrujących społeczność lokalną, a w szczególności rodziny,
- i) organizacja lokalnych i włączanie się w ponadregionalne profilaktyczne kampanie edukacyjne uwzględniające problematykę uzależnień, zapobieganie agresji i przemocy,
- j) współpraca z mediami w zakresie prezentacji zagadnień związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych;

5) zakres finansowania działań dotyczy:

- a) kosztów wynagrodzenia realizatorów programów, opiekunów zajęć /za wykonanie umów – zleceń/,
- b) kosztów zakupu pomocy, materiałów i artykułów niezbędnych do prowadzenia zajęć zgodnie z opracowanymi kosztorysami i w miarę posiadanych środków ,
- c) doposażenia placówek, na terenie których realizowane są programy profilaktyczne w materiały i sprzęt wykorzystywany przy wdrażaniu przyjętych programów zgodnie ze zgłaszanym zapotrzebowaniem i w miarę posiadanych środków,
- d) organizacji dożywiania dzieci uczestniczących w profilaktycznych zajęciach pozalekcyjnych,
- e) dofinansowania lub całkowitego sfinansowania kosztów wypoczynku zimowego i letniego dzieci zakwalifikowanych do udziału w różnych jego formach na podstawie pozytywnej opinii GKRPA lub uzasadnionych kosztów materiałowych i środków żywnościowych wykorzystywanych przy organizacji wypoczynku. Organizatorzy wypoczynku zobowiązani są do przedstawienia wraz z wnioskiem o dofinansowanie całościowego kosztorysu lub preliminarza wydatków związanych z organizacją wypoczynku,
- f) uzasadnionych i pozytywnie zaopiniowanych przez GKRPA kosztów organizacji otwartych, środowiskowych imprez profilaktycznych,
- g) finansowania prezentacji problematyki uzależnień, profilaktyki przemocy i agresji w formie spektakli teatralnych, konkursów tematycznych itp.,
- h) finansowanie lub dofinansowanie organizacji szkoleń dla realizatorów programów profilaktycznych i osób zaangażowanych oraz kosztów ich prowadzenia po uzyskaniu pozytywnej opinii GKRPA,
- i) współfinansowanie kosztów utrzymania świetlicy socjoterapeutycznej.

#### **4. Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych:**

- 1) celem jest wspieranie i udzielanie pomocy instytucjom, organizacjom i osobom fizycznym w realizacji zadań i programów dotyczących profilaktyki, rozwiązywania problemów uzależnień oraz zapobiegania przemocy domowej;
- 2) odbiorcy:
  - a) środowiska samopomocowe integrujące osoby uzależnione, ofiary przemocy i członków ich rodzin, działające na terenie gminy,
  - b) instytucje samorządowe i publiczne angażujące się w działalność profilaktyczną i interwencyjną,
  - c) fundacje, stowarzyszenia, związki wyznaniowe, organizacje sportowe, instytucje kulturalno – oświatowe,
  - d) osoby zaangażowane w działania profilaktyczne;
- 3) wskaźniki osiągnięcia celów:
  - a) aktywność grup i organizacji samopomocowych ( ruch AA, grupy wsparcia, klub abstynenta, stowarzyszenie abstynenckie/trzeźwościowe) w zakresie organizowania wsparcia i pomocy dla osób uzależnionych i ich rodzin /liczba grup, ilość imprez integracyjno – edukacyjnych, włączanie się w działania lokalne i ponadregionalne/,
  - b) liczba wdrożonych projektów programów profilaktycznych i interwencyjnych przez instytucje i organizacje,
  - c) liczba instytucji i organizacji angażujących się w działania profilaktyczne,
  - d) liczba odbiorców wdrażanych programów;
- 4) zadania:

- a) wspomaganie grup i organizacji samopomocowych skupiających osoby uzależnione od alkoholu i członków ich rodzin działających na terenie miasta i gminy w zakresie pomocy organizacyjnej i finansowej służącej zapewnieniu ich prawidłowego funkcjonowania - prowadzenia działań statutowych, edukacji publicznej i pracy profilaktycznej szczególnie w formie otwartych spotkań informacyjnych dotyczących problematyki alkoholowej, uczestnictwa członków stowarzyszeń i grup samopomocowych w wybranych działaniach o charakterze wspomagającym i uzupełniającym procesy integracji i terapii,
  - b) wspomaganie działań służących rozwiązywaniu problemów alkoholowych przez instytucje oraz osoby fizyczne;
- 5) zakres finansowania działań dotyczy:
- a) dofinansowanie i wsparcie organizacyjne działalności grup i organizacji samopomocowych, instytucji, stowarzyszeń, a w uzasadnionych przypadkach także osób fizycznych mającej charakter związany z zapobieganiem powstawaniu problemów alkoholowych lub zmniejszającej ich skutki,
  - b) dofinansowanie działań profilaktycznych oraz interwencyjnych wobec osób nadużywających alkoholu realizowanych przez różne instytucje,
  - c) dofinansowanie telefonów zaufania.

#### **5. Inne działania finansowane w ramach Programu, związane z jego realizacją:**

- 1) organizowanie i finansowanie szkoleń dla osób prowadzących ewidencję działalności gospodarczej związaną ze sprzedażą napojów alkoholowych oraz uczestniczących w czynnościach kontrolnych w zakresie stosowania aktualnych przepisów w tym zakresie,
- 2) finansowanie szkoleń zwiększających kompetencje i doskonalących umiejętności dla członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- 3) prowadzenie monitoringu i diagnozy problemów związanych z nadużywaniem alkoholu, wymagających oddziaływań interwencyjnych i profilaktycznych,
- 4) prowadzenie kontroli przestrzegania zasad organizacji punktów sprzedaży napojów alkoholowych i prowadzenia sprzedaży zgodnie z przepisami ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi przez policję i upoważnionych członków GKRPA,
- 5) podejmowanie działań zmierzających do poddania się leczeniu odwykowemu, przez osoby uzależnione od alkoholu,
- 6) przeprowadzanie ekspertyz punktów sprzedaży napojów alkoholowych i wydawanie postanowień dotyczących zgodności ich lokalizacji z odnośnymi uchwałami Rady Miejskiej w Kowalewie Pomorskim w związku z procedurą wydawania przez Burmistrza decyzji w sprawie zezwoleń na sprzedaż alkoholu,
- 7) finansowanie działalności GKRPA,
- 8) wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej.

### **III. Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13<sup>1</sup> i 15 ustawy oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego oraz kontrola w zakresie sprzedaży napojów alkoholowych.**

1.W przypadku złamania zakazu sprzedaży alkoholu nieletnim lub nietrzeźwym oraz w



przypadku złamania zakazów promocji i reklamy napojów alkoholowych gmina może podejmować interwencje oraz występować przed sądem jako oskarżyciel publiczny, czyli kierować sprawy bezpośrednio do sądu z pominięciem prokuratora.

2. Kontrolę przestrzegania zasad obrotu napojami alkoholowymi przeprowadza zespół kontrolny GKRPA.

#### **IV. Działalność Gminnej Komisji ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych**

1. Gminna Komisja jest ciałem opiniującym i nadzorującym wykonanie Gminnego Programu ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

2. Członkowie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych powoływani są przez Burmistrza Miasta zgodnie z zasadami określonymi w ustawie z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 487 z późn. zm.)

3. Komisja wykonuje swoje obowiązki w oparciu o Regulamin Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

4. Stawki wynagrodzenia za wykonywanie czynności ujętych w Gminnym Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Kowalewie Pomorskim w roku 2018 wynoszą:

a) 75,00 zł dla członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych za udział w posiedzeniu Komisji oraz za posiedzenia poszczególnych zespołów, wchodzących w skład tejże Komisji;

b) 150% kwoty, określonej w ppkt a za pracę Przewodniczącego i Z-cy Przewodniczącego Komisji;

c) 120% kwoty określonej w ppkt a za pracę Kierowników poszczególnych zespołów wchodzących w skład Komisji.

d) Członkom Komisji przysługuje zwrot kosztów z tytułu wyjazdów w ramach pełnionych obowiązków na zasadach przysługujących pracownikowi z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju.

#### **V. Zasady finansowania programu.**

1. Zgodnie z przepisami ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi /art. 18<sup>2</sup>./ na realizację Gminnego Programu Rozwiązywania Problemów Alkoholowych przeznacza się dochody z opłat za wydane zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych do spożycia na miejscu lub poza miejscem sprzedaży.

2. Dochody te mogą być wykorzystane jedynie na realizację przyjętego programu.

3. Planowane wydatki związane z realizacją w/w programu ujęte zostały precyzyjnie w uchwale Rady Miejskiej w Kowalewie Pomorskim w sprawie uchwalenia budżetu gminy na rok 2018

Wydatki te kształtują się następująco:

- |   |             |
|---|-------------|
| 1) wydatki związane z funkcjonowaniem świetlicy socjoterapeutycznej - | 193.359,15; |
| 2) wydatki związane z funkcjonowaniem punktu konsultacyjnego –        | 12.400,00;  |
| 3) wydatki związane z funkcjonowaniem komisji -                       | 4.220,00;   |
| 4) wydatki na profilaktykę pozostałą -                                | 8.100,00;   |

RAZEM 218.079,15